

תורת אביגדור

הגאון ר' אביגדור מילר זצ"ל

פרשת שלח תשפ"ג

"ולקחתם מפרי הארץ"

תוכן

א' - לראות את פריה / א

ב' - להבין את פריה / ד

ג' - לאכול מפריה / ו

"וישיבו אתם דבר ואת כל העדה ויראום את פרי הארץ" (שם פסוק כו). בכך קיימו המרגלים את ציוויו של משה רבינו "ולקחתם מפרי הארץ" (שם פסוק כ).

אולם זהו דבר שצריך להבינו - לשם מה היה על המרגלים להביא עמם מפרי הארץ? האם לא היה די בתיאור הפירות? ועוד איזה תיאור זה היה יכול להיות - ארץ כנען היתה אז המקום הפורה והיפה ביותר בעולם! למעשה, אחת הסיבות שלקח זמן רב כל כך עד שהקב"ה קיים את הבטחתו לעם ישראל לתת להם את ארץ כנען, היתה משום שנדרשה הכנה רבה עד שהארץ תהיה מוכנה עבורם. במשך מאות שנים, שבעת העמים השביחו את ארץ כנען, והם עשו עבודה מצויינת! הם היו חקלאים מומחים, והם עשו ככל יכולתם כדי להפוך את ארץ כנען ליפה ופורייה.

כך הפכה ארץ כנען לגן אחד גדול. ממש גן עדן עלי אדמות! הם לא השאירו חלקת אדמה אחת בלתי מעובדת, ודאגו לטפח ולהשביח את הארץ בצורה המעולה ביותר! לא יאומן מה שהם הצליחו ליצור מארץ כנען. אם היינו זוכים להצצה אחת אל הארץ אליה נכנסו בני ישראל, היינו נדהמים מפוריותה הנדירה. אכן היתה זו "טובה הארץ מאד מאד" (שם יד, ז).

ארץ זבת חלב ודבש

וזה מה שסיפרו המרגלים לבני ישראל כאשר הם חזרו ממשימתם: "וגם זבת חלב ודבש היא" (שם יג, כז). עלינו לדעת, שכאשר כתוב בפסוק "זבת חלב ודבש" - הכוונה כפשוטו ממש! התמרים שגדלו בעצים היו שמנים כל כך, עד שהם נבקעו מרוב דבש, והוא נזל מהם; בכל מקום בו הלכו, הדבש הגיע עד לקרסוליים!

א' - לראות את פריה

משימתם של המרגלים

"שלח לך אנשים ויטרו את ארץ כנען" (במדבר יג, ב). כאשר אבותינו התקרבו לגבולה של ארץ כנען, נצטוו הם מפי הקב"ה לשלוח מרגלים לארץ, כהכנה לקראת כיבושה ויישובה. למרות שהקב"ה הבטיח להם שהם עתידים לכבוש את הארץ, לא הותר להם לשבת בחיבוק ידים ולהמתין שה' ישמיד את יושבי הארץ, אלא נדרש מהם לצחצח את חרבותיהם, להכין את כלי מלחמתם ולטכס טכסיסי מלחמה, ובכלל זה גם שליחת מרגלים.

כאשר מרגלים נשלחים לרגל בארץ העומדת לפני כיבוש, ישנם כמה נקודות חשובות שעליהם לגלות: "החזק הוא הרפה, המעט הוא אם רב" - יותר קל להתחיל במלחמה בערים מבודדות, בהם ישנם מעט אנשים, שם ההתנגדות תהיה חלשה יותר. כן יש להם לגלות "ומה הערים אשר הוא יושב בהנה הבמחנים אם במבצרים" - הם מוכרחים לגלות היכן הם הערים הבצורות, שבהם מגנים יושבי הערים על הדרכים העוברות בין ההרים. תהיה זו משימה קשה במיוחד להוביל עם של אנשים, נשים וטף בין עמדות מבוצרות, שם הם עלולים להיקלע אל תוך מארב של האויב. הרבה יותר חכם יהיה לעבור במישורים בהם נמצאות ערים קטנות ופתוחות.

גן עדן עלי אדמות

שנים עשר אנשים התרים את הארץ במשך ארבעים יום, יכולים להביא עמם הרבה מידע בעל חשיבות רבה, ואכן המרגלים שבו אל המדבר וסיפרו על הכל. אולם יחד אתם הם הביאו דבר נוסף מלבד מידע יקר-ערך:

והחשוב שבני ישראל יראו את פירותיה של ארץ כנען בעיניהם!?

בואו נתחיל מההתחלה

כדי לענות על שאלה זו, עלינו לשוב למעשה בראשית, המקום בו מוזכרים פירות בפעם הראשונה. "וַתֹּצֵא הָאָרֶץ דָּשָׁא עֵשֶׂב מִזְרִיעַ זֶרַע לְמִינֵהוּ וְעֵץ עֵשֶׂה פְרִי אֲשֶׁר זָרְעוּ בוֹ לְמִינֵהוּ" (בראשית א, יב). מדהים להיווכח כמה מעט מוזכרים הדגנים בפסוק זה. חטה, שעורה, אורז, ושאר הדגנים המהווים את מקור התזונה העיקרי עבור המין האנושי - כמעט ואינם מוזכרים. שעורה! אילו נפלאות קיימות בשעורה! בכל העולם כולו נהנים בני אדם מדגן זה. ואורז! הוא מאכיל מיליונים ביבשת אסיה. ובכל זאת, התורה אינה מזכירה אותם בפירוש.

התורה יכולה היתה לספר לנו על נפלאותיו של תפוח האדמה. היודעים אתם איזה ירק נפלא הוא תפוח האדמה! הוא כמו לחמניה - כדור של פחמימות הממלא ומשביע את האדם. כשהביאו תפוחי אדמה לאירופה בפעם הראשונה - אנשים נדהמו. המוני בני אדם חיו על תפוחי האדמה! אמנם ישנם עוד פירות שבהם יש כמות מסויימת של פחמימות, אולם תפוח האדמה הוא כמו קערה מלאה בפחמימות. תפוח אדמה זה נס ממש! הוא יכול להוות ארוחה שלמה. גם אם תרצה להוסיף קצת דגים או עוד איזה מאכל - תפוח האדמה הוא זה שמשביע אותך.

וזה רק מחזק את השאלה - מדוע התורה כוללת כל הנסים הללו - תפוחי אדמה, שעורה, אורז, תירס, כרוב, ועוד אינספור מינים מועילים ומזינים, במילה "דשא". המאכלים שמהם ניזונה האנושות מאז בריאתה, נכללו במילים הספורות "תִּדְשָׂא הָאָרֶץ דָּשָׁא עֵשֶׂב מִזְרִיעַ זֶרַע" (שם פסוק יא).

ומי מקבל את עיקר תשומת הלב? הפירות, על אף היותן חלק קטן ממקור התזונה של האנושות - "עֵץ פְּרִי עֵשֶׂה לְמִינֵהוּ אֲשֶׁר זָרְעוּ בוֹ עַל הָאָרֶץ". שוב ושוב מוזכרים הפירות לעצמם, לעומת שאר מיני המזון שנכללים בתואר הכללי של "דשא".

תכשיט על העץ

הסיבה לכך היא, שיותר מכל דבר אחר, יותר מהשעורה והאורז וכל השאר, מביע הפרי בצורה מופלאה את חסדו וחכמתו של הבורא. תפוח התלוי על העץ הוא יצירת פאר ממש. ענב התלוי בכרם הוא תכשיט! למעשה, הוא יקר יותר מתכשיט. תכשיט הוא

ולא זו בלבד, אלא שהעיזים היו כה בריאות וחזקות, והם יצרו חלב רב כל כך עד שהם לא היו מסוגלות להכילו, והחלב נטף ארצה. בכך, השדות היו מלאות בדבש וחלב, וכך נשאר הדבר במשך שנים רבות. במסכת כתובות (דף קיא) מתארים האמוראים, שחיו זמן רב לאחר החורבן, מקומות בהם עדיין היתה קיימת תופעה זו, והם עצמם אף הלכו עד קרסוליהם בחלב ודבש.

האם אי פעם טעמתם דבש תמרים מעורב עם חלב? אני יכול לומר לכם - מדובר בתערובת הערבה מאוד לחיך! וכך, היו היהודים הולכים בשדותיה של ארץ ישראל, ומפעם לפעם היו מתכופפים וממלאים כוס מתערובת נפלאה זו, מברכים בכוונה, ונהנים מטוב הארץ.

וזה מה שסיפרו המרגלים לבני ישראל, שארץ כנען הינה ארץ זבת חלב ודבש. אבל לא היה די בתיאור לבד, אלא הם טרחו והביאו עצם מפרי הארץ, והראו להם "וזה פריה!"

ענבים מופלאים

פירות אלו היו מופלאים ביותר! כל ענב היה בגודל של אשכולית, ואשכול ענבים היה כבד כל כך עד שהיה צורך ב"וַיִּשְׁאַהוּ בְמוֹט בְּשָׁנִים" (יג, כג). לפי הפשט הפשוט - הכוונה שהיה צורך בשני בני אדם שישאו כל אשכול ענבים במוט אחד. זה היה כובדם של הענבים!

אמנם בגמרא בסוטה (לד, א) נחלקו בפירוש הפסוק, ולכולי עלמא הענבים היו עוד יותר גדולים מזה. לפי דעה אחת בגמרא, פירוש הפסוק הוא שהיו צריכים **שני מוטות** כדי לישא אשכול ענבים, מה שאומר שנדרשו **ארבעה אנשים** כדי לשאתו. לפי דעה אחרת שם, היה צורך **בארבעה מוטות**, שנים מצפון ומדרום, ועוד שנים ממזרח וממערב כדי לתמוך בשנים אלו, כלומר שנדרשו **שמונה אנשים** כדי לשאתו. אשכול אחד בלבד היה במשקל שנדרשו שמונה אנשים בוגרים כדי לשאתו! איזה מראה מרהיב זה היה! הדבר היה כל כך יוצא מגדר הרגיל, עד שהמרגלים קראו לנחל על שם אותם ענבים, "נחל אשכול".

וכעת נשאלת השאלה - מהו העסק הגדול הזה סביב פירות? לשוב עם אסטרטגיות של מלחמה - ניחא, אבל מדוע יש צורך להוביל חזרה למדבר, מהלך קילומטרים רבים, את הפירות הכבדים הללו? הלא אין מדובר בזהב, אלא רק בפירות! מה היה הצורך הדחוף

ללמוד בישיבת סלבודקה שבליטא, היה שם בחור מבוגר שידע את כל הקצות בעל פה.

בישיבת טעלז נהגו מפעם לפעם, בבין הסדרים או בימי ששי אחר הצהריים, לצאת מחוץ לעיר ולדבר בלימוד. הם היו הולכים בשדות ומדברים דברי תורה. היתה אימרה שלשדות ולאיכרים שסביבות העיר טעלז היה ניחוח של קצות. עד כדי כך הם אהבו את הקצות החושן.

ולא רק הקצות, בכל פעם שיצא ספר חדש - האבני מילואים, השב שמעתתא - כולם נשבו בקסמם של ספרים אלו. היה זה כמו גן של פירות חדשים שהתגלו, ואנשים למדו אותם ונהנו מהם עד אין קץ. איזו שמחה אדירה ללמוד את הספרים הללו! אני זוכר שלפני שבעים שנה הייתי רואה שני בחורי ישיבה שישבו ולמדו בחברותא מאחד מהספרים הללו בהפסקת הצהריים. הם נהנו מזה עד אין קץ! כמובן, צריך לרכוש את הטעם לזה, אבל היה להם חשק לזה, והם ממש נהנו. ברגע שאדם מבין מהו תענוג אמיתי, הוא אינו יכול להרפות מזה.

גן שמגדלים בו ידיעת הבורא

צריכים אנו לדעת, שאדם הראשון היה מסוגל להרבה יותר מאשר ללמוד את הקצות החושן. אדם הראשון היה נברא שזהר והאיר באור יקרות. לא זו בלבד שיציר כפיו של הקב"ה היה אדם נעלה עם אישיות נעלה, אלא הדעת שלו האירה מסוף העולם ועד סופו! דעתו היתה גדולה יותר ממה שאנחנו מסוגלים לדמיין! אין ספק שהוא היה נהנה מלימוד הספרים הקדושים אפילו יותר מ' עקיבא איגר. כמובן שהספרים לא היו מחדשים לו שום דבר חידוש. הוא מן הסתם היה פותח ספר ואומר: "יפה, אני כל כך שמח שהנכדים שלי הבינו את הסוגיא כראוי", ולפעמים לא כראוי...

והנה, לאדם הנעלה והמרומם הזה, ניתנה מתנה בדמות עצי פרי. לכאורה הדבר אינו מובן כלל וכלל! האם זוהי הדרך לשמח את האיש הענק שבענקים?!

והתשובה המדהימה היא: כן! גן עדן נועד כדי ללמדנו כיצד להצליח בתפקידנו החשוב ביותר בחיים, שהוא, "וְהָאֱלֹקִים עֲשֶׂה שִׁיחָאוּ מִלְפָּנָיו" הקב"ה ברא את העולם הזה למטרה אחת ויחידה: שידעו ויכירו אותו. זו ההצלחה הגדולה בחיינו - לחיות עם מודעות לה'. ובראשית הבריאה, הושמה האנושות בגן עדן כי בו בחר הקב"ה להיות המקום הטוב ביותר עבור משימת

חפץ ללא רוח חיים, ואינו יכול ללמד אותנו דבר. אבל תפוח או אפרסק או דובדבן יכולים ללמד אותנו יותר מכל דבר אחר על נפלאות חסדי ה', משום שדרכם אנו רואים את היופי המיוחד שהטביע הקב"ה בבריאה. פירות האילן הם הזדמנות לקנות הכרה בבורא יתברך, ולכן שמה עליהם התורה דגש רב כל כך.

ולכן, כאשר הקב"ה ברא את אדם וחווה הם הוכנסו לגן של עצי פרי. כאשר התורה מתארת את אותו גן מפואר, הדבר היחיד שמסופר עליו הוא, שהוא היה מלא בעצי פרי. אני בטוח שבגן עדן היתה גם חיטה. אין ספק שצמח שם גם אורז. היו בו כל מיני ירקות שימושיים ומועילים. בוודאי היו בו שום ובצל. איך אפשר לחיות בלי שום ובצל? הם חשובים לחיי האדם. ובכל זאת, אף לא אחד מאלו מוזכרים בתורה. דבר אחד בולט לעין והוא מוזכר שוב ושוב - עצי הפרי.

כאשר היינו ילדים, למדנו לראשונה את סיפור אדם וחווה בגן עדן, ואנחנו עדיין חושבים במונחים שילדים חושבים בהם; אבל כמבוגרים, עלינו לחשוב ולבחון מחדש את הסיפור הזה. אם נתבונן, נשים לב שיש כאן משהו בעל משמעות עצומה - הקב"ה נתן לאדם וחווה גן שאין בו דבר חוץ מעצי פרי. אם כך החלה ההיסטוריה של העולם, זה אומר שכך זה נועד להיות. מכל המתנות בעולם שה' יכול היה לתת לאדם הראשון, הוא בחר לתת לו במתנה מטע של עצי פרי.

מתנה לצדיקים

לכאורה הדבר נראה תמוה מאוד. נניח שהיית רוצה לתת מתנה גדולה מאוד לצדיק הדור או לאיזה ראש ישיבה חשוב, האם היית מעלה על דעתך לתת לו גן תענוגות שבתוכו נמצאים כל סוגי עצי הפרי? בוודאי שלא! אם היית רוצה לכבד את ר' עקיבא איגר זיע"א, האם פרדס עם עצי פרי היא המתנה המתאימה עבורו? זה לא מעניין אותנו! אפשר לתת לו ספריה מלאה בספרי קודש יפהפיים. אה! זה יהיה גן תענוגות בשבילו! הוא יפסע פנימה ויראה מדפים מדפים של ספרים מהודרים: שסי"ם, מפרשי המקרא, כל הראשונים, כל האחרונים. זהו התענוג הגדול ביותר עבורו. כל ספר שהוא יקטוף מהמדף יהיה הפרי הטעים ביותר עבורו. כך היינו אומרים מסברא.

ולא רק רבי עקיבא איגר, גם בחורי ישיבות מוצאים את התענוג הגדול ביותר בספרי קודש. כשספר "קצות החושן" יצא לאור עולם, שמחתם של לומדי התורה לא ידעה גבולות! הספר הזה מלא בכל כך הרבה חידושים, ויש שלמדו את כולו, מתחילתו ועוד סופו. כשזכיתי

כל האופנים שבהם ה' מגלה להו את חסדו ותכמתו
בבריאה, פירות האילן הם אחד מהנפלאים ביותר.

פרי העץ ייחודי באופיו, וכדאי לנו לשים לב
לתופעה המדהימה הזו. ראשית, הפירות הינם ראויים
לאכילה **ללא שום הכנה נוספת!** איזה דבר מדהים!
הם מתבשלים לגמרי על העץ. אנחנו רגילים לזה,
ולכן איננו שמים לב לעובדה המדהימה הזו, ואיננו
מתרגשים מחכמת הבורא הברורה, ולתכנון המדוייק
של הבריאה, המשתקפים מתוך התופעה הבלתי רגילה
הזו. ראו מה כתוב אצל חוה: "וַתֵּרָא הָאִשָּׁה כִּי טוֹב
הָעֵץ לְמַאֲכָל" - חוה שמה לב לעובדה הזו, שהעץ טוב
למאכל מיד, ללא שום בישול או הכנה אחרת. אנחנו לא
היינו שמים לב לזה, אבל חוה שמה לב.

איך יתכן שמהו הופך להיות כשיר לאכילה
מעצמו? הרי כל דבר מאכל הוא אוסף של כל מיני
כימיקלים, ומסתבר שיהיה צורך לערבב אותם או
לפחות להכין אותם באיזה שהוא אופן, לעשות משהו!
אבל הפרי גדל ומבשיל על העץ והוא מוכן לאכילה מיד
כאשר קוטפים אותו! ולא רק שהפרי מתאים לאכילה,
אלא שהוא מותאם בדיוק לטעם אנושי. יש בו מעט
חומצה, לא יותר מדי. מעט סוכר, לא יותר מדי. כך
נוצר טעם חמצמץ-מתקתק, בדיוק הטעם עליו בני
אדם מתענגים!

הסוואה מושלמת

יתרה מכך, ישנה עוד תופעה מדהימה הקיימת
בפירות. לפני שהתפוח מוכן לאכילה, הוא כמעט בלתי
נראה. כאשר הוא עדיין בוסר, הוא בצבע ירוק, וכך
הוא מסתתר בין עליו הירוקים של העץ, על מנת שלא
תבחין בו, כי אם תבחין בו, אתה עלול לקטוף אותו
מהעץ ולאוכלו, ואז תנחל אכזבה. התפוח יהיה קשה
ומלא חומצה, ויגרום לך לכאב בטן. אבל כשהתפוח
או התפוז נהיים בשלים, פתאום הופך הגוון שלהם
לצבעוני ומבריק, צבע שמפרסם את נוכחותו; אדום
מפואר, צהוב יפה, תלוי באיזה פרי מדובר. ה"אורות
נדלקים" ועכשיו אפשר לראות נורה אדומה זורחת בין
העלים הירוקים של עץ התפוח או אור צהוב או כתום
בוהק בין עליהם הירוקים של עצי ההדר.

פלאי פלאים! במשך חודשים ארוכים התפוח או
התפוז החזיקו חזק בענף, כך שגם אם נייערו את העץ,
כל עוד הפירות לא היו בשלים, הם לא ירדו מהעץ.
אבל הנה זה פלא! כשהפרי בשל, הוא מרפה מעצמו
מאחיזתו האיתנה בענף, והוא נופל ארצה.

חיים זו. גן של פירות הוא המקום לגדול בידיעת הבורא.
זו היתה ההזדמנות היעילה ביותר עבור אדם להשיג
גדלות במשימת חייו.

ב' - להבין את פריה

ראיה של אמונה

לנו הדבר אולי נראה קצת משונה. היינו חושבים
שזו גשמיות, זה "עולם הזה", איך יתכן שגינת תעוננות
יהיה מקום, ולא סתם מקום אלא המקום, בו עובדים
את הקב"ה? אולם לאיש כמו אדם הראשון, לאדם
בעל דעת גדולה כפי שהיתה לו, גן של פירות היה
סולם העולה השמימה. חסדי ה' אותם ראו בגן עדן,
היוו עבור אדם וחווה הזדמנות לגדולה אינסופית. הם
התהלכו יחד בגן עדן ובחנו את העצים ואת הפירות,
כי הם ידעו שמטרת הפרי היא ללמדם חכמה - "וַיִּנְחַמְד
הָעֵץ לְהַשְׁכִּיל" (בראשית ג, ו). בכל פעם שהם ראו סוג
אחר של פרי, הם התלהבו. הם למדו אותו ודיברו עליו
בפרוטרוט, וקראו: "אי אי אי! נפלאות ה'!" בטוח אני,
שכשאדם הראשון הסתכל על תפוח, הוא ראה בו פי
אלף יותר חידושים ממה שאנחנו רואים בקצות החושן.

אכילה של אמונה

עבודה זו קיימת לא רק בהסתכלות על הפרי. אני
בטוח שאדם וחווה גם טעמו מהפירות הנפלאים שצמחו
בגן עדן. כשאדם הראשון קטף פרי מהעץ ואכל אותו,
הוא נעשה עוד יותר חכם. הקב"ה רצה שהאדם יאכל
פירות ויקרא: "אני אוהב אותך ה'!" זו היתה המטרה
של הכל! יופיים ומתיקותם של הפירות השתלבו
יחד במטרה לתת לאדם ולחווה את ההזדמנות להגיע
אל הפסגה, להשיג את שיא הידיעה וההכרה בה'. הם
הגשימו את מטרת הבריאה - הם הכירו וידעו את ה'
עוד ועוד באמצעות הפירות שגדלו מסביבם בגן עדן!

אדם וחווה למדו את חסדיו של הבורא והם שרו
שירות ותשבחות לה'. הברכות שאנו מברכים הינם
בבואה קטנה של מה שאדם וחווה עשו בגן עדן. כאשר
הם הודו לה' על הפירות, זו לא היתה ברכה - זה היה
פזמון נהדר של הודאה לה'.

טוב העץ למאכל

ויש כל כך הרבה על מה לשיר! ברגע שאדם לומד
כיצד לאכול פירות, ברגע שהוא יודע ללמוד את
"סוגיא דפירות", אין סוף לגדולת ה' שהוא יראה. מבין

כימאים מומחים המנסים להכין טעם מלאכותי, מתקשים בזה מאוד. נסו להכין טעם מכלום, ממעט מים ואדמה - לא תגיעו רחוק. ואילו כאן, העץ אינו לוקח דבר מלבד מעט אדמה, אוויר, אור שמש ומים, והופך אותם לטעמים שונים. איזה פלא!

וגם הצבעים! הצבעים היפים של הפירות הם נס; אדום, ורוד, צהוב וסגול - לוח צבעים מלא בגוונים מרהיבים נוצר רק על ידי אותן זרע קטן שיש בו את כל המכונות והמידע לייצר צבעים וטעמים אלה.

כשאנחנו רואים תפוח אדום, איננו מתרגשים מכך. כיצד התפוח הפך להיות אדום? פלא שהוא אדום! אנחנו צריכים לשיר לה' על כך! מהיכן מגיעה האדמומיות? הרי האדמה אינה אדומה, זרעי התפוחים אינם אדומים. היודעים אתם כמה ניסים היו צריכים להתרחש כדי שייווצר הצבע האדום?! ולא רק הצבע, גם העיצוב - הפרי מעוצב בצורה יפה כל כך! כשמסתכלים על תפוח - אפשר כמעט להתעלף מרוב התרגשות ואושר על מתנה יפה זו. כמה חבל שצריכים לאכול את זה בסוף! זוהי יצירה כל כך יפה!

מיץ טבעי סחוט

בנוסף לכך, הפרי מלא בנוזל. בתפוח יש כמות רבה כל כך של נוזלים, שמתפוח אחד אפשר למלא כמעט כוס שלמה במיץ, אלא שהמיץ כלוא בתוך תאים זעירים, וכך הוא נשמר. נסו לחתוך מיכל של מיץ תפוחים - כל המיץ יישפך ארצה, ואילו כאשר חותכים תפוח, המיץ אינו נשפך, מלבד אולי טיפה או שתיים, אבל רוב רובו של המיץ שמור בתוך כיסים זעירים, כאשר קירות התאים עצמם עשויים מיץ. כך נשמר מיץ התפוחים עד אשר מחליט האדם לסחוט אותו במסחטת המיצים. וגם הנוזל שיוצא מהפרי אינו רק מים ממותקים, אלא הם מלאים בתזונה, מלאים בוויטמינים.

יש כאן תופעה מדהימה, שהפרי עטוף בכמין ציפוי שעוה דק. הוא אינו קשה מכדי לנגוס בשיניים, אבל עדיין מספיק חזק כדי לשמור על הפרי לאורך זמן - לא רק במשך החדשים הרבים שהוא תלוי על העץ, אלא גם לאורך זמן אחרי שהוא נקטף מהעץ. אם עור הפרי לא נקרע, התפוח יישאר טרי על שולחן במשך ימים רבים. איזו עטיפה מדהימה - היא שומרת על הפרי

מכונות לייצור פירות

ואז, כאשר אוכלים את הפרי, חייבים לזרוק את הגלעין שלו, וזהו בעצם "שובר מתנה" עבור עוד עץ פרי. אם הפרי ייקלט ויכה שרשים, בשנה הבאה יהיה לך עוד אילן קטן! זהו נס בקנה-מידה עצום!

יש כאן יצירה של עץ, ללא שום מכונות נראות לעין. האמת היא שיש כאן מכונה מתוחכמת ביותר, אולם היא כה קטנה, כה מיקרוסקופית, עד שאי אפשר לשים לב אליה כלל. בתוך תאי הפרי ישנו מנגנון מופלא, שאף אחד מלבד בורא העולם אינו מסוגל לייצר.

האם מישהו מסוגל לייצר תפוח? האם יש חברה כזו! בוודאי שלא! גם אם יעבדו במשך אלפי שנים על פיתוח הדבר, מעולם לא יצליחו בני אדם לייצר יצירה כה מופלאה בדמות תפוח! התפוח הינו יצירה מדהימה, מלאה בחכמה, מתוכננת להפליא. יש צורך בידיעת כמות רבה כל כך של מדע, ואף אחד לעולם לא יצליח ללמוד מספיק כדי לייצר דבר כזה. לעולם לא יעלה ביד מישהו ייצר את המכונות הדרושות לכך - ולא משנה כמה ינסו.

עוד נקודה למחשבה - כל אילן מייצר בדיוק את הפרי אותו תוכנן לייצר. מעולם לא קרה שעץ תפוחים הוציא אפרסק. האין זה דבר מדהים? בעולם קיימים מיליוני עצי תפוח, ואף פעם לא דווח על אירוע כזה, לא בדרום אפריקה, לא בסין, ולא באלסקה. ולא רק שהוא לא ייצר אפרסק, אלא הפרי גדל "למינו" - עץ של תפוחי סמיט מגדל רק סמיט, ותפוח חרמון מעולם לא יצמח מעץ של תפוחים זהובים. דבר נפלא!

אל לכם לחשוב שזהו ענין פשוט. רק משום שהתרגלנו לזה מאז שהיינו ילדים קטנים, לא נתנו את דעתנו לפלא הגדול הזה. במשך זמן רב כל כך, זנחנו את ההתבוננות בדבר המדהים הזה, וכך אנחנו מאבדים את היכולת להתפעל מזה - כמה חבל. כדאי לנו ללמוד שוב את העובדה הזו, שכאשר שותלים זרע של עץ תפוחים, הוא אינו ייצר תפוחי אדמה.

טעם וצבע

ולא רק שהמכונה הזו מייצרות פירות, אלא שהיא מייצרת את הנס הגדול של הטעם. אולי תנסו בעצמכם להכין טעם? זוהי משימה מסובכת עד למאוד. אפילו

ניתן להשיג ספרי רבינו בחנויות ספרי קודש ואצל המפיצים:

ספר שערי אורה-ועדי מוסר, ספר לב אביגדור-עבודת האדם בקניני השלמות מכתב יד: קולמוס 072-244-1670

תפילת אביגדור-פירוש וביאור על התפילה מכתב יד: אזל מן השוק

כידוע, זבובים אינם מחליקים, אלא הם הולכים הפוך על התקרה. ובכל זאת, מצחו של רבי אבהו היתה כל כך ספוגה בשמנונית ובמיצים מרוב אכילת פירות גינוסר, שאפילו זבוב לא היה יכול לשמור על שיווי משקלו. זוהי גוזמא, אבל זה מלמד אותנו איזה כמויות של פירות הוא אכל.

עוד מספרת הגמרא: "רב אמי ורב אסי הוו אכלי עד דנתור מזייהו [נשרו שערותיהם]" - הפירות הרבים שהם אכלו גרמו לגופם הפרעה מטבולית, עד ששערותיהם נשרו! לא יאומן! אלו היו גדולי החכמים, שעסקו יומם ולילה אך ורק בתורה הקדושה, והנה הם יוצאים לטיל כדי לאכול פירות, ולא סתם לאכול אלא לאכול כמויות עצומות שכאלו!

ראש כולל שכזה...

הסיפור הזה הינו מפתיע ביותר! תארו לעצמכם שראש כולל בימינו יאמר לאברכים: "היום אנחנו נעזוב את הכולל ונלך לירקון, נקנה פירות טעימים, נשב לנו בפארק ונאכל פירות כל היום". כיצד יביטו עליו האברכים? אין ספק שתוך זמן קצר הוא יישאר ללא אברך אחד! איננו מסוגלים אפילו לדמיין דבר כזה! עובדי ה' אמורים להשקיע את זמנם בעבודת ה' ותו לא!

ואמנם, זה בדיוק מה שעשו ר' יוחנן ותלמידיו. הם אכלו כדי להשיג עוד ידיעה והכרה בה', להשיג אהבה גדולה יותר לה'. זו היתה מטרתם האחת והיחידה, רק לכן הם מילאו עצמם בפירות - כי בכך הם מילאו עצמם בידיעת ה'. וכיון שזו היתה מטרתם, הם עשו את זה בלב שלם. הם עשו הכל כדי להשיג מטרה זו, ולכן אכלו עוד ועוד פירות! כי אין זה מספיק לראות את היופי של הפירות - שלמות גדולתם מגיעה מטעימתם. וכך, הם החלו לעסוק בטעימת דגימות מטובו של הקב"ה. ובזמן שהם ישבו ואכלו את פירות גינוסר, הם דיברו זה עם זה וקראו, "אה! כמה שזה טוב, כמה שזה טעים, כמה שזה גישמאק!"

אכילתו של ריש לקיש - "חולת אהבה אני"

המעייין בהמשך דברי הגמרא יראה, שלא היה מי שהפליג בעבודה זו של אכילת פירות יותר מריש לקיש. ריש לקיש נכנס כל כולו לעבודה נשגבה זו, עבודת ה"טעמו וראו כי טוב ה'", ועסק בה בהתלהבות עצומה, עד שמרוב אהבת ה' הוא איבד שליטה, וכך אומרת הגמרא: "ר' שמעון בן לקיש הוה אכיל עד דמריד", פירש רש"י: "דעתו מטרפת!" הוא נעשה שיכור! הגמרא מספרת שהוא נעשה כל כך שיכור מרוב פירות, עד שר'

במשך זמן רב, ואז, כאשר מגיע הזמן לאכול, העטיפה נאכלת יחד עם הפרי!

אני מודע לכך שאנחנו לא חושבים ככה - זה משום שאנו רחוקים מאוד מדרגתו של אדם הראשון. אדם הראשון לא כרסם תפוחים כמו פרה המכסחת דשא. הוא הביט בהם לפני שאכל אותם, והוא "לקח את הזמן שלו" כדי לחשוב. וככל שהוא הסתכל יותר בפרי, כך הוא הלך וגדל, הלך והתעלה, כאשר הוא עולה במדרגתו מרגע לרגע. ואז, לאחר שהתבונן בפרי, הוא נגס בו - או ווה! איזה תענוג! אדם הראשון הבין שהעולם הזה נועד להיות מקום של שמחה והנאה - הנאה שמביאה ידיעה והכרה בה'.

ג' - לאכול מפריה

"טיול" של אמוראים

גדולי אומתנו הבינו זאת. הגמרא במסכת ברכות (מד, א) מספרת על "טיול" שהיו עורכים גדולי האמוראים מפעם לפעם בפרדסים של גינוסר, כדי לטעום מהפירות שגדלו שם. גינוסר הוא אזור בצפונה של ארץ ישראל, באזור הכנרת, והפירות שגדלו שם היו מפורסמים במצוינותם, הם נחשבו למעדנים של ממש. לא כתוב בגמרא מתי היו עורכים את ה"טיול" הזה, האם זה היה בחמישה עשר בשבט, או אולי בפורים או חול המועד; אולי לעתים קרובות יותר, זאת לא אוכל לומר לכם, אבל מדי פעם הוא היה יוצא עם תלמידיו, והם היו מבליים חלק ניכר מהיום באכילה פירות.

והנה, אנו מבינים בוודאי שרבי יוחנן ותלמידיו לא יצאו לטיולים. תלמידיו לא היו נערים שהיו זקוקים לטיול של חול המועד. הם היו זקנים, תלמידי חכמים, שעסקו כל ימיהם בלימוד התורה. הם לא היו מעלים על דעתם לצאת לטיול; הם היו האנשים האחרונים שיבזבו את זמנם. הם עסקו יומם ולילה בשאלות ובקושיות של הגמרא, וזאת מלבד מה שעסקו בסתרי התורה.

ובכל זאת, נהגו גדולי עולם הללו לעזוב את הישיבה כדי לאכול פירות גינוסר. יתירה מזאת, בגמרא מבואר שהם לא באו רק כדי לאכול כדי צרכם ולחזור לבית המדרש, אלא הם שהו בפרדס זמן רב, ואכלו עוד ועוד פירות. וכך אומרת הגמרא: "רבי אבהו אכיל עד דהוה שריק ליה דודבא מאפותיה". ופירש רש"י: "שהזבוב מחליק ממצחו מתוך צהלת פנים בשרו מחליק".

עלינו ללמוד מתגובותיהם של רב אמי ורב אסי, כיצד עלינו להגיב כאשר אנו עוברים ליד דוכן פירות. כמובן שאדם הנמצא במקום ציבורי אינו יכול להתנהג כמושג, אבל למען האמת, אם אדם היה פוצח בריקוד סוער אל מול התפוחים והתפוזים המסודרים בדוכן שמולו - זאת לא היתה גוזמא! גם מי שירקוד במשך כל ימי חייו, לא יהיה די בזה לשבח את הקב"ה על חכמתו המופלאה שהוא מראה לנו בפירותיו!

להתרגש מהפירות

גם אנו, בדורנו אנו, שייכים לעבודה זו, אם רק נרתום לשם כך את כל הכוחות השכליים שלנו, את כל הדעת שניתנה לנו ע"י השי"ת. אכילת פירות והשגת הכרה בה' היא בחינה של שלמות, המוכנה ומזומנת עבור כל אדם, גם בדור שלנו, וכל מה שנדרש לשם כך היא כמות מסוימת של התאקלמות ותרגול.

יש כל כך הרבה על מה לחשוב כשאוכלים פרי; כך הרבה ידיעת ה' שאפשר לרכוש. כמובן, אתה יכול לשמוח גם בקצות החושן, באבני מילואים ובשב שמעתתא, אולם פירות הם הדרך הקלה לאהוב את ה'. הנח את הפירות על השלחן והבט בהם. תנעץ מבט ביופיים. תן למראה הזה להיכנס אל תוך נשמתך עד שתהפוך להיות מודע יותר ויותר למי שיצר יצירה מופלאה זו. אני יודע שזה רחוק מאוד מהמחשבות שלנו, אולם גם היום, עם הדעת המועטה שלנו, אם תשב לרגע ותסתכל על תפוח, על תפוז, על אגס, יצא ממך משהו. ומלבד זאת, תהפוך לאדם מאושר! לפעמים אתה רואה איזה סומק קטן בצדו של האגס, איזה כתם ורדרד - דע לך שהקדוש ברוך הוא רוצה לשמח אותך עם הצבע הזה. הפירות נוצרו במטרה לגרום לאנשים להיות מאושרים.

אם תכין את עצמך כראוי, כאשר תתישב לאכול את התפוח - יהיה לך מאוד קשה להיפרד ממנו. אתה תסתכל על זה ותראה את הסומק של חסד ה', תראה את ה"תפארת חסדך", כמה יפה היא האדמומיות על לחיי האפרסק; כמה יפה הוא הצבע הורוד שעולה על לחיי האגס כאשר הוא מתחיל להאדים. זה מחמם את הלב! לפעמים זה יגרום לך לבכות מרוב הרגשות. אתה רואה איך הקדוש ברוך הוא מושיט אלינו את ידו בחביבות ואומר, "בני, קח תפוח; קח אגס או אפרסק ותהנה ממנו!" זה בעצם מה שהוא אומר לנו.

הקב"ה מזמין אותנו, הוא מפתה אותנו. האם ראיתם אי פעם אמא המנסה לשדל את בנה הקטן לאכול? היא שמה צעצועים ליד צלחתו ולפעמים גם ממתק.

יוחנן הוצרך לבקש מר' יהודה נשיאה [שהיה הנשיא, מנהיג היהודים] לשלוח קבוצה של חיילים יהודיים שיתפסו את ריש לקיש ויביאוהו לביתו כדי שיתפכח משכרותו. רק כך ניתן היה לשלוט בו.

מציאות זו, שאדם משתגע מרוב אהבת ה', מתוארת בדברי הרמב"ם בסוף הלכות תשובה (פ"י ה"ג עיי"ש), שהאדם שוכח מכל העולם ונעשה לשיכור ממש מחמת אהבת ה', וכלשון הפסוק "כי חולת אהבה אני". ריש לקיש לא יכול היה לשלוט בעצמו, והוא השתולל באהבתו לקב"ה! הוא למד ובחן את הפירות הללו בצורה כל כך עמוקה, והוא השתגע מחמת כך.

איזה סיפור מדהים! איננו מדברים כאן על כמה בחורי ישיבה שנקלעו לאיזה מקום בשמחת תורה או בפורים והשתכרו. לא, אנחנו מדברים על גדולי ישראל, על המנהיגים שלנו! מהם אנו לומדים! הם חיו כדי להשיג הכרה בה' - והם הצליחו בכך! כמובן, זו לא היתה הדרך היחידה להשיג ידיעת ה', אינך יכול להשיג גדלות בדרכי ה' אם אתה אוכל פירות כל היום. הם למדו גמרא כל היום. הם עבדו את ה' בכל רגע ורגע מחייהם. אולם מפעם לפעם הם השתמשו גם בשיטה זו. אדם צריך לעשות שימוש בכל השיטות הקיימות, וענקי-עולם אלו לא הזניחו שום שיטה ודרך.

"שיעור כללי" באכילת פירות

כמובן, בימינו קשה לנו לדמיין עבודה שכזו. הלא אחרי שנאכל שני תפוחים נהיה כבר שבעים, ולא תצמח כל תועלת מאכילת יתר. גם התפוח הראשון שאכלנו היה למעשה בזבז של כוחותינו, משום שכדי להצליח בעבודה זו אדם צריך להיות מאומן, צריך להיות מוכן למשימה. בפעם הראשונה שאדם מתחיל לאכול פירות, דרושה לו הקדמה גדולה. הוא צריך להכין את עצמו למשימה הגדולה הזו, וללמוד איך לאכול פירות!

זו היתה המשימה בה בחר הקב"ה עבור אדם הראשון, ולכן הוא הניח אותו בתוך חנות פירות! סביבו לא היה דבר מלבד פירות! נתאר לעצמינו אדם שנגעל במשך לילה שלם בתוך חנות פירות. מה יש לו כבר לעשות? אולי הוא יאכל כמה פירות, אבל במשך רוב הזמן הוא יהיה משועמם. הוא רוצה לצאת החוצה, לחזור ל"חברה", ואם הוא בחור מתמיד הוא חפץ כבר לשוב לבית המדרש, אבל להישאר תקוע בחנות פירות? לקנות עוד הכרה בקב"ה במקום שכזה?! אבל זה מה שהגדולים שלנו עשו! הם הקיפו את עצמם בפירות, אלא שהם עשו בהם שימוש נכון ומושכל.

בואו נהיה מעשיים

הנאה של הכרת הבורא

הקב"ה נתן לנו פירות מופלאים ושאר מאכלים נהדרים, בשלל צבעים וטעמים, כדי שעל ידם נגיע להכרה ברורה ומוחשית יותר בבורא יתברך. השבוע נקבל על עצמנו בלי נדר, פעם אחת ביום, כאשר אנו עומדים לאכול, פרי, ירק, או כל מאכל אחר, לעצור רגע לפני האכילה ולחשוב שכעת יש לנו הזדמנות להשיג אמונה בה', ובשעה שאנחנו אוכלים את המאכל ונהנים ממנו, נקדיש 10 שניות למחשבות אלו.

שאלה:

הרב דיבר על החשיבות של לימוד פרקי אבות. מדוע אם כן הרב אינו מלמד פרקי אבות במקום למסור את שיחתו השבועית?

תשובה:

אילו השיחה הזו היתה מוגדרת כשיעור על פרקי אבות, אנשים היו מגיעים לכאן כדי לישון... אולם למעשה, אני בהחלט מלמד פרקי אבות.

אני נוהג כמו אם המבקשת לתת לבנה תרופה, תרופה חזקה ומועילה שהוא זקוק לה מאוד, אלא שטעמה של התרופה אינו ערב כל כך לחכו של הילד. הילד קופץ את שפתיו, ואין שום סיכוי בעולם שהוא יבלע את התרופה. מה עושה האם? היא מתחילה לדבר אל הילד, מדגדגת אותו, וכאשר הוא פותח את פיו כדי לצחוק, היא ממהרת להכניס פנימה את התרופה.

כן הוא הדבר בשיחותי - אתם בולעים כל הזמן פרקי אבות, אלא שאתם מקבלים אותם מתובלים מעט. לפעמים הם מתובלים במאמרי חז"ל אחרים, לפעמים בציטוטים מעולם המדע, אולם תכלית הכל היא פרקי אבות. זה מה שאנחנו לומדים כאן כל הזמן. אלא שכאמור, אם אגדיר כך את השיחה, הרי שנצטרך לצאת לרחוב כדי לקושש מנין לתפילת מעריב המתקיימת לאחר השיחה...

כך הקב"ה נותן לנו את האוכל בצורה כזו - הוא מפתה אותנו. אם אנחנו נזהה את התפארת והיופי של חסד שלו - אז נוכל ללכת בעקבות גדולים אלו, ונוכל לקבל שייכות לעבודת אכילת הפירות.

מאורות האומה מאירים את דרכנו

אם ר' יוחנן ור' אבהו, רב אמי, רב אסי וריש לקיש, חכמי המתיבתות הגדולות דארץ ישראל, למדו את הלימוד של גן עדן, אם הם החשיבו את הענין הזה מספיק כדי לצאת מבית המדרש, מקום חיותם - כל רגע בבית המדרש היה יקר להם! - אל פרדסי הפירות, חייב להיות שיש כאן עבודה גדולה ויקרה עד למאוד.

הם הקדישו זמן לזה, אבל לא היה זה רק הזמן; הם הקדישו את דעתם להתרגש מפירות גינוסר, אז אנחנו מבינים שהרדיפה הזו אחר ידיעת ה' הבאה באמצעות הפירות, היא עבודה שהבינו אותה והשקיעו בה בימי משה רבינו. ולכן, כאשר משה שלח את המרגלים, הוא אמר להם שמלבד איסוף המידע הדרוש לתכנון כניסתה של האומה לארץ כנען, עליהם לאסוף גם פירות כדי להראות האנשים **מדוע** הם נכנסים לארץ. פירות הענק התלויים על המוטות שימשו כהזמנה וכפיתוי - כלומר: זאת הסיבה מדוע עליהם להשתוקק בכל לבם להיכנס לארץ ישראל. כשהביאו המרגלים עמם את אשכול הענבים העצום הזה, המטרה היתה כדי שידעו העם מה ממתין להם בארץ ישראל - חיים שלמים של רדיפה מענגת אחר דעת את ה'! זו הייתה התכלית של כניסה לארץ ישראל - להנות מפירות הארץ ובכך להשיג עוד ועוד הכרה במציאות ה'. וזה בדיוק מה שעשו בני ישראל כאשר הם נכנסו לארץ - "ואכלת ושבעת" - ומה תהיה התוצאה? "וברכת את ה' אלקיך על הארץ הטובה אשר נתן לך".

זהו הלימוד הגדול של "וזה פריה" - אותם פירות יפים וטעימים שהמרגלים הביאו עמם כדי להראות לעם ישראל, נועדו כדי ללמדם שהם נכנסים לארץ ישראל לשם אותה מטרה שאדם וחיה נכנסו לגן עדן; וזו אותה סיבה שאנו נכנסנו לעולם - לאכול אכילה של גדלות, כי זה מה שמבקש ה' ממנו בגן עדן של עולם הזה.

שבת שלום ומבורך!